

باسمه تعالی

معرفی آزمون بسندگی زبان عربی

اشتمال

برگزار کننده: دانشگاه تهران

تیرماه ۱۳۹۶

مقدمه:

کاربردهای زبان در روزگار معاصر چنان گسترده و متنوع است که برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های آن، نهادها، مؤسسات و مراکز علمی - آموزشی گوناگونی در سراسر جهان برپا شده است. نقش چندگانه زبان در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی، علمی و هنری و حتی در عرصه‌های حرفه‌ای و شغلی، دو ضرورت را به همراه آورده است: یکی تدوین شیوه‌هایی منسجم برای آموزش علمی زبان، و دیگری تعیین ملاک‌ها و معیارهایی به منظور ارزیابی دانش زبانی و توانایی‌های به‌کارگیری آن.

برای تعیین ملاک‌های ارزیابی مهارت‌های زبانی و نیز در روند طراحی آزمون‌های سنجش دانش زبانی نه تنها باید میان زبان‌آموزان سطوح مختلف تمایز قائل شد، بلکه باید به هدف آموزش و آزمون هم توجه کرد؛ از جمله این‌که فرایند آموزش بیشتر متوجه کدامیک از چهار مهارت زبانی بوده است، زبان‌آموزان در پی فراگیری زبان عمومی بوده‌اند، یا تخصصی، و دانش زبانی آنها قرار است در چه سطحی و برای چه منظوری به کار گرفته شود.

از دهه‌های گذشته، این تجربه در اغلب زبان‌های پرگوشور جهان، همچون چینی، انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی، ایتالیایی و روسی، در قالب آزمون‌های بسندگی و براساس معیارهای عمومی یا ویژه هر زبان به اجرا درآمده است. هرچند میان زبان‌های مختلف گاهی تفاوت‌های ساختاری و رده‌شناختی مشاهده می‌شود، اما با در نظر گرفتن بنیادهای مشترک زبانی که مهم‌ترین‌شان مهارت‌های چهارگانه است، می‌توان به الگوی مشترکی در طراحی و اجرای آزمون بسندگی دست یافت.

آموزش زبان عربی در ایران با توجه به اهمیت علمی و فرهنگی و آیینی این زبان پیشینه‌ای بلند دارد. باین‌همه، این نقش و جایگاه فرازبانی عربی سبب شده بود که به کاربرد ارتباطی آن کمتر توجه شود و، در فرایند آموزش عربی از این جنبه مهم - یعنی نقش زبان به‌مثابه رسانه - کم‌وبیش غفلت شده بود. خوشبختانه، امروز در فراگیری زبان عربی بر کاربرد ارتباطی این زبان، مثل همه زبان‌های دیگر، تأکید می‌شود و تلاش می‌شود که زبان‌آموزان همه مهارت‌های زبانی را کسب کنند. بدین ترتیب، زبان عربی در ایران با توجه به پنج محور آموزش داده می‌شود:

- زبان عربی به‌منزله زبان فرهنگ دینی؛
- زبان عربی در مقام زبان علم در گذشته و زبان میراث ناملموس ایران در حوزه‌های مختلف دانش، از جمله ریاضیات، نجوم، طب و مانند آنها؛
- زبان عربی به‌مثابه عنصر برجسته در ادبیات فارسی و در آمیختگی با آن؛
- زبان عربی در نقش ابزار ارتباطی برای تعامل با جامعه چندصد میلیونی عرب‌زبان در زمینه‌های سیاسی، مذهبی، اجتماعی، تجاری، و فرهنگی؛
- براین اساس، از یک‌سو آموزش علمی و عالمانه زبان عربی در دوره‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی و حتی در دوره‌های آزاد ضروری می‌نماید، و از سوی دیگر شایسته است که سازوکاری برای ارزیابی دانش زبانی زبان‌آموزان فراهم شود.

۱- نام آزمون

براساس شیوه متداول در آزمون‌های بین‌المللی زبان، سرواژه «اشتمال» برای این آزمون برگزیده شده که برگرفته از عنوان کامل «الاختبار الشامل لتقویم المهارات اللغویة» است. معادل فارسی این عنوان «آزمون فراگیر ارزیابی مهارت‌های زبان عربی» است.

۲- اهداف آزمون

۱-۱- هدف اصلی این آزمون سنجش دانش و کنش زبانی کسانی است که به فراگیری زبان عربی پرداخته‌اند. باین‌همه، در این آزمون بر کنش زبانی که همان جنبه کاربردی زبان است، تأکید بیشتری می‌شود.

۱-۲- اهداف فرعی این آزمون به شرح زیرند:

- ایجاد نظام ارزشیابی یکپارچه در عرصه آموزش زبان عربی.

- استفاده از نتایج آزمون در دوره‌های دانشگاهی مرتبط، مانند دوره‌های تحصیلات تکمیلی (جایگزین آزمون‌های دیگر زبان‌های خارجی مثل تافل برای دانشجویان دکتری).

- صدور گواهینامه حرفه‌ای بر اساس نتایج کسب‌شده به‌منظور استفاده در عرصه‌های شغلی.

- برآوردن نیاز سازمان‌ها، نهادها و مراکز مرتبط برای ارزیابی دانش زبان عربی نیروهای انسانی خود.

۳- اعتبار

دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر آزمون‌دهندگان برای موارد مختلفی همچون شرکت در آزمون جامع دکتری، اخذ پذیرش از برخی از دانشگاه‌های کشورهای عربی، فعالیت در مشاغل که زبان عربی از پیش‌نیازهای آن است، و مانند آنها، ممکن است به مدرک معتبری نیاز داشته باشند که توانمندی‌شان را در این زبان تأیید کند. بدین‌ترتیب، دانشگاه تهران به‌عنوان نخستین برگزارکننده آزمون اشمال، برای شرکت‌کنندگان گواهینامه و کارنامه‌ای تحلیلی از امتیازهای کسب‌شده صادر می‌کند. افزون‌براین، کسانی که حداقل نمره لازم را در این آزمون کسب کنند، می‌توانند برای شرکت در آزمون جامع رشته‌های مرتبط، مدرک اشمال را جایگزین تافل انگلیسی کنند.

سازمان سنجش با به رسمیت شناختن این آزمون و تطبیق معیارهای مورد نظر از جهت ساختار و اعتبار، گواهینامه قبولی در اشمال را مورد تأیید می‌داند. این سازمان نتیجه آزمون را به‌عنوان مستند علمی (برای برخی از رشته‌های تحصیلات تکمیلی در همه مراکز آموزش عالی) و نیز به‌منزله مدرک حرفه‌ای (برای استفاده‌های شغلی) معرفی خواهد کرد.

۴- سطح آزمون

در عرصه آموزش زبان دو سطح متفاوت عمومی و تخصصی برای برآوردن اهداف خاص تعریف می‌شود. در بخش نخست، بر اساس الگوهای رایج بین‌المللی و به‌ویژه بر پایه الگوی اروپایی که برای ۲۰ زبان زنده جهان از جمله زبان عربی تعیین شده است، زبان عمومی یا پایه در سه مرحله و شش سطح تعریف می‌شود. عنوان‌های مقدماتی، میانی و پیشرفته برای این بخش انتخاب شده است.

اغلب آزمون‌های سنجش زبان هدف خود را پایان دوره عمومی یا پایه و سنجش توانایی‌های سطح پیشرفته قرار می‌دهند. در این سطح شرکت‌کننده باید توانمندی‌های زبانی مختلفی - نزدیک به گویشور بومی - داشته باشد که عبارت‌اند از: دامنه کافی از واژگان، اصطلاحات، تعابیر، دستور زبان، مهارت‌های چهارگانه شنیدن و فهم شنیداری، سخن گفتن، خواندن و فهم خوانشی و نگارش (انشاء).

آزمون اشمال که در بالاترین سطح زبان عمومی عربی تعریف شده است، آزمون زبان تخصصی یا زبان برای اهداف خاص به‌شمار نمی‌رود.

۵- ساختار آزمون

آزمون به‌شکل چهارگزینه‌ای و با محوریت پرسش‌های کاربردی و مفهومی طراحی و تنظیم شده است.

آزمون اشمال شامل شش بخش زیر است:

الف - واژگان

ب - دستور زبان

ج - شنیدن و فهم شنیداری

د- خواندن و فهم متن

۵ - نگارش (انشاء)

و - ترجمه

۶ - امتیازدهی

امتیاز کل آزمون ۵۰۰ است که به صورت برابر میان پرسش‌ها توزیع شده است. شرکت‌کنندگان برای قبولی در این آزمون باید حداقل ۳۰۰ امتیاز به دست آورند و امتیاز کسب‌شده در هر بخش در کارنامه داوطلبان بازتاب خواهد یافت.

۷ - منابع آزمون

برخی از منابع پیشنهادی برای این آزمون در جدول زیر آمده است. تأکید می‌شود که معرفی این منابع صرفاً برای آشنایی داوطلبان با سطح آزمون است و پرسش‌ها لزوماً از این منابع استخراج نمی‌شوند.

ردیف/عنوان	موضوع	منبع	مؤلف
۱	شنیدن	لغة الاعلام شاهد و تعلم صدى الحياة (بخش شنیداری دوره متوسطه ویشرفته) رسانه های عربی مثل الکوثر، العالم، الجزیره و....	سیدعدنان اشکوری مسعود فکری مسعود فکری
۲	واژگان	در سطح متون عمومی در حوزه های فرهنگی، دینی، اجتماعی و رسانه ای ودامنه واژگانی کتاب "ندى الحياة" فرهنگ معاصر عربی	مسعود فکری آذرتاش آذرنوش
۳	دستور زبان	دستور زبان کاربردی (بخش صرف و بخش نحو) مبادئ العربی ج ۴ (بخش صرف و نحو) قواعد کاربردی عربی آموزش صرف جامع الدروس العربیة الجدید فی الصرف و النحو	عبدالرسول کشفی تصحیح علی محمدی سید فضل الله میرقادری عبدالهادی فقهی زاده مصطفی الغلابینی سید ابراهیم دیباجی

<p>محمد محمدی محمدعلی آذرشب مسعودفکری مسعودفکری سید محمدرادمنش جعفر شعار نادر نظام حامد صدقی و خلیل پروینی</p>	<p>درس اللغة اللغة العربية الحديثة قراءت متون معاصر صدی الحیاء (متون دوره پیشرفته) قراءت متون المنهج نصوص من النشر(بخش نثر) اضواء علی النصوص التفسیریة</p>	<p>درک مطلب</p>	<p>۴</p>
<p>محمدعلی آذرشب آذرتاش آذرنوش احمد نجفی حنا الفاخوری</p>	<p>اللغة العربية الحديثة آموزش زبان عربی ۲۱ دروس دارالعلوم ۳ جلد الجديد فی الانشاء</p>	<p>نوشتن</p>	<p>۵</p>
<p>رضاناظمیان عبدالهادی فقهی زاده عدنان طهماسبی سید علاءنقی زاده یحیی معروف بابک فرزانه منصوره زرکوب جواد اصغری محمد حیدری</p>	<p>ترجمه متون مطبوعاتی کارگاه روش ترجمه ورشه التعریب کارگاه ترجمه فن ترجمه بررسی متون تخصصی فن ترجمه رهیافتی نو در ترجمه الوجیز المترجم</p>	<p>ترجمه</p>	<p>۶</p>

جدول زمان بندی برگزاری آزمون عربی

۲ لغایت ۱۶ تیر ماه	ثبت نام
۲۶ لغایت ۲۷ تیر ماه	صدور کارت
۲۸ تیر ماه	برگزاری آزمون
۷ مرداد ماه	اعلام نتایج

ثبت نام و صدور کارت از طریق سایت جامع آموزش دانشگاه تهران به آدرس <http://ems.ut.ac.ir> است.